

Debat: de qui és la culpa quan alguna cosa ix malament? Drets, deures i cultura preventiva

Debat estructurat sobre el repartiment de responsabilitats en prevenció de riscos laborals entre empresa i treballador. A partir de casos reals, els equips defenen postures sobre el deure de l'empresa de protegir i el deure del treballador de complir, amb el marc de la Llei 31/1995, i tanquen amb una carta comuna de cultura preventiva.

DURADA

55 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grups xicotets (3-5) + grup classe

UNITAT 8

Prevenció de Riscos Laborals (nivell bàsic)

MATERIALS

- Targetes dels tres casos de discussió (incloses davall, fotocopiables)
- Fitxa de preparació d'arguments per grup (inclosa davall)
- Resum de drets i deures en PRL (Llei 31/1995) i de la cultura preventiva projectat
- Pissarra per a la carta de cultura preventiva

ENCAIX CURRICULAR · Sabers RA1.a, RA1.b, RA1.c, RA1.d, RA1.e, RA1.f · Comp. específiques RA1 · Comp. clau CC, CCL, CPSAA

Plantejament

Quan hi ha un accident, el primer que s'escolta és “de qui ha sigut la culpa?”. La resposta poques vegades és senzilla. L'empresa té un deure legal de protegir la seua plantilla, però el treballador també té el deure de complir les mesures i usar els equips. La Unitat 8 ha explicat eixa cultura preventiva, els principis de l'acció preventiva i els drets i deures de cada part segons la Llei 31/1995. Este debat posa eixos límits a prova amb casos on la responsabilitat no està clara.

No és un debat d'opinions soltes: cada postura ha de sostindre's en el que diu la llei sobre el deure de l'empresa (avaluar, formar, dotar de mitjans, vigilar la salut) i sobre el deure del treballador (complir, usar els EPI, informar dels riscos). Al final, en comptes de buscar un culpable, la classe construeix una **carta de cultura preventiva**: el que cada part es compromet a fer perquè l'accident no arribe a passar.

La seguretat no és de l'empresa ni del treballador: és de tots dos. L'empresa posa els mitjans i la formació; el treballador els usa i avisa. Quan una de les dues parts falla, l'accident espera la seua oportunitat.

Objectius didàctics

- Explicar el concepte de cultura preventiva com a responsabilitat compartida.
- Distingir els deures de l'empresa i els del treballador segons la Llei 31/1995.
- Reconèixer els drets d'informació, consulta i participació en prevenció.
- Aplicar els principis de l'acció preventiva a casos de responsabilitat dubtosa.
- Argumentar i escoltar postures distintes amb base normativa.

Estructura del debat

- 1. Enquadrament (5 min).** El professor recorda el deure general de protecció de l'empresa i els deures del treballador en la Llei 31/1995, i planteja la pregunta marc: *quan alguna cosa ix malament, fins on respon l'empresa i fins on el treballador?*
- 2. Repartiment de casos i postures (5 min).** La classe es dividix en grups. A cada cas se li assignen dos grups amb postures oposades (responsabilitat de l'empresa / responsabilitat del treballador) i, si hi ha grups suficients, un grup "tècnic de PRL" que arbitra amb la llei.
- 3. Preparació d'arguments (15 min).** Cada grup prepara tres arguments per a la seua postura: un de legal (quin deure de la llei s'incomplix), un de tècnic (quin principi de l'acció preventiva entra en joc) i un de pràctic (què s'hauria pogut fer). Anticipa el millor argument del rival.
- 4. Debat per casos (20 min, ~6-7 min per cas).** Torns ordenats: postura A exposa, B respon, rèplica breu, i el grup tècnic tanca assenyalant el repartiment real de responsabilitats.
- 5. Carta de cultura preventiva (10 min).** La classe consensua a la pissarra una carta breu: cinc compromisos de l'empresa i cinc del treballador per a una cultura preventiva. Cada alumne la copia.

Els tres casos (fotocopiables)

Cas A — L'EPI que fa nosa

L'empresa va entregar els guants i ulleres de protecció i va formar el personal. Un treballador deixa d'usar-los perquè "li molesten i va més lent", i es lesiona. L'empresa diu que va complir; el treballador, que ningú vigilava que s'usaren.

- **A debatre:** basta amb entregar l'EPI o l'empresa ha de vigilar que s'use? Quin deure va incomplir cada part?

Cas B — La formació que mai va arribar

A una persona acabada de contractar se la posa a manejar una màquina perillosa sense formació prèvia en el seu ús ni en els seus riscos, "perquè aprenga sobre la marxa". Té un accident la primera setmana.

- **A debatre:** de qui és la responsabilitat quan falta la formació? Pot el treballador negar-se a una tasca per a la qual no està format?

Cas C — El risc que es va avisar i ningú va atendre

Un treballador comunica per escrit diverses vegades que una instal·lació té un risc evident. L'empresa no fa res. Mesos després, eixe risc provoca un accident a un altre company.

- **A debatre:** com canvia la responsabilitat de l'empresa quan el risc va ser comunicat? Quins drets del treballador (informació, consulta, participació) entren ací?

Fitxa de preparació d'arguments

GRUP ____ · Cas ____ · Postura: _____

Argument LEGAL (deure de la Llei 31/1995):

.....

Argument TÈCNIC (principi d'acció preventiva):

.....

Argument PRÀCTIC (què es va poder evitar):

.....

Millor argument del rival (i com respondre'l):

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Fonament legal	Recolza la postura en els deures de la Llei 31/1995	30 %
Maneig de principis	Aplica bé els principis de l'acció preventiva	20 %
Escolta i rèplica	Respon al rival amb criteri, sense desqualificar	20 %
Repartiment de responsabilitat	Reconeix que la prevenció és compartida, sense simplificar	15 %
Aportació a la carta	Contribuïx amb un compromís concret i aplicable	15 %

Variants i extensions

- **Variant delegat de prevenció.** Afegir el rol del delegat de prevenció i debatre les seues funcions en cada cas.
- **Variant conseqüències.** Després del debat, investigar breument quines responsabilitats (administrativa, civil) pot assumir l'empresa que incomplix.
- **Connexió amb la Unitat 9.** La pressió i la pressa que apareixen als casos enllacen amb els riscos psicosocials de la unitat següent.

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE